

STERVEN EN DE DOOD

Lengte van het verblijf in Kama-Loka

Gottfried de Purucker

Wat is het verschil in tijd die een sterke jongeman die aan longontsteking overleed, een lichamenlijk weggeteerde jongeman die aan tuberculose stierf en een gemiddelde oude man in kâmaloka moeten doorbrengen?

Al zijn de stoffelijke begeerten in het geval van de sterke stervende jongeman waarschijnlijk nog heel krachtig, men zou aan de andere kant kunnen redeneren dat, als het zijn karmisch lot zou zijn dan te sterven, dit het 'natuurlijke' einde van zijn leven is.

Waar het bij de vraag om gaat is vast te stellen hoe lang de perioden zijn die in de kâmalokatoestand worden doorgebracht door verschillende personen die op aarde sterk waren, of door ziekte lichamenlijk wegwijnden of op hoge leeftijd zijn overleden. Het antwoord is eenvoudig: ieder mens blijft na de dood zo lang in kâmaloka als voor het uitputten van de nog ongebruikte hoeveelheid levenskracht nodig is – levenskracht betekent hier natuurlijk wat men de gewone astraal-stoffelijk-vitale energie zou kunnen noemen.

Laat ik proberen een voorbeeld te geven: laten we de hoeveelheid of voorraad levenskracht of levensenergie van iemand bij de geboorte X noemen, want ieder mens wordt met een bepaalde levenskracht geboren, net als een gewone machine die voor een bepaald werk is geconstrueerd zo lang of zo kort werkt als de levensduur waarvoor ze werd gebouwd; een sterke machine gaat vanzelfsprekend langer mee dan een zwakke die voor hetzelfde doel wordt gebruikt. We noemen dus de voorraad levenskracht bij de geboorte X. Als de man sterft, heeft hij van zijn levenskracht een hoeveelheid gebruikt die we Y kunnen noemen. Laten we zeggen dat het verschil tussen X en Y, Z is, dat is het saldo of het onverbruikte deel van zijn levenskracht. $X \text{ min } Y$ is dus Z. Z is de onverbruikte levenskracht die in kâmaloka moet worden uitgeput.

Oude mensen hebben gewoonlijk het grootste deel van hun vitaliteit verbruikt, en praktisch alles als ze door hoge ouderdom sterven, zodat in hun geval Y gewoonlijk bijna net zo groot is als X, of even groot; en in dat geval is het verblijf in kâmaloka, als het om gewone mensen gaat en niet om een bijzonder slecht mens, heel kort – misschien niet meer dan een onbewuste gang door kâmaloka. Een jonge sterke man of vrouw die door een ongeluk of een snel verlopende of plotselinge ziekte sterft, zoals bijvoorbeeld longontsteking, heeft nog niet veel van zijn levenskracht of X gebruikt, zodat in zo'n geval de factor Y klein is; en als we dezelfde vergelijking toepassen als hierboven, $X \text{ min } Y$ is Z, dan is deze factor Z tamelijk groot zodat er heel wat onverbruikte energie over is om in kâmaloka, of in het astrale licht, of de astrale wereld te worden uitgeput vóór devachan kan beginnen.

Neem anderzijds het geval van mannen of vrouwen die misschien in het begin van hun volwassenheid, of zelfs in hun jeugd, langdurig worden geteisterd door een slopende ziekte die hen volkomen heeft uitgeput en tot een vroegtijdig einde leidt. In deze gevallen wordt de factor Y groot en als we weer de vergelijking toepassen van $X \text{ min } Y$ is Z, zien we dat Z of het resterende saldo betrekkelijk klein is en misschien bijna nihil, zodat de vergelijking dan neerkomt op X is gelijk aan Y, of $X \text{ min } Y$ is nul.

We zien dus dat het in alle gevallen afhangt van de hoeveelheid levenskracht of levensenergie die werd verbruikt toen de persoon op aarde leefde; was dit verbruik groot, dan wordt Z heel klein, misschien nul; is deze kracht of Y heel klein, dan blijft de onverbruikte energie of Z groot, misschien bijna gelijk aan X, zoals in het geval van doodgeboren of jong stervende kinderen. Behalve dat we dus een algemene regel kunnen geven voor de oorspronkelijke hoeveelheid levensenergie waarmee een mens wordt geboren, kan men de vraag niet anders beantwoorden dan door te zeggen dat het in alle gevallen van de persoon zelf afhangt.

**Theosofie de archaische wijsheid,
het pad van het zoeken, niet van geloven.**

Verder moeten we bedenken dat schijn vaak bedriegt, zodat iemand die jong en ogenschijnlijk fris en gezond is, in werkelijkheid zijn oorspronkelijke hoeveelheid levenskracht misschien snel verbruikt zonder het te beseffen, zodat hij met het verstrijken van de jaren, deze hoeveelheid meer en meer uitput, hoe langer hoe meer vatbaar wordt voor ziekten en de ziekte hem of haar misschien jong of in het begin van de middelbare leeftijd wegneemt. Het bovenstaande wordt bedoeld als theosofische schrijvers het hebben over 'wat de natuurlijke levensduur op aarde zou zijn', als de mens niet om een of andere reden voortijdig sterft, zoals in het geval van ongelukken, zelfdoding of ziekte, enz. Het is in alle gevallen karma dat de dood veroorzaakt, dat iemand geboren doet worden, en dat de periode in kâmaloka voortbrengt.

De vraag ging niet over het *bewustzijn* in kâmaloka, maar misschien had de vraagsteller dat wel in gedachte; als dat zo is, dan is er onnodige verwarring en over deze kwestie heb ik op veel plaatsen geschreven en uitleg gegeven. Het bewustzijn in kâmaloka hangt ervan af hoe materieel de man of vrouw tijdens het leven op aarde was ingesteld of gericht. Als de aantrekking tot de stof sterk was tijdens het leven in het lichaam en als de dood komt vóór de levenskracht is uitgeput, zoals hierboven beschreven, dan is er een zeker vaag en voorbijgaand bewustzijn in kâmaloka. Als de man of vrouw heel spiritueel was op aarde, dan is het bewustzijn in kâmaloka, na de dood door welke oorzaak ook, een ongeluk of wat ook, of een slopende ziekte, bijzonder zwak, nauwelijks dat van een vage droom, en misschien is er helemaal geen bewustzijn, want hoe geestelijker iemand is tijdens het leven op aarde, des te minder heeft hij de neiging zich bewust te worden van het droomachtige bestaan in kâmaloka.

Aspecten van de Occulte Filosofie, blz. 627-666

© 1999 Theosophical University Press Agency
Daal en Bergselaan 68, 2565 AG Den Haag